

O (NE)ŠTEVNOSTI POIMENOVANJ ZA ZELENJAVO, SADJE IN JAGODE V SLOVENŠČINI IN RUŠČINI

V prispevku so obravnavani samostalniki, ki poimenujejo v ruščini in slovenščini zelenjavo, sadje in jagode. Primerjajo se njihove pomensko-slovnične lastnosti, predvsem števnost oz. neštevnost, in opozarja na premajhno pozornost, ki jo leksikografija namenja tej lastnosti.

The article deals with count and mass nouns that denote fruits, vegetables and berries in Slovene and Russian. Their semantic and grammatical properties are compared, particularly with respect to count vs. mass. Also, the lack of attention that this property receives in lexicography is pointed out.

Ruski in slovenski samostalniki, ki poimenujejo različne vrste zelenjave, jagod, sadja, orehov in podobnega so števniki ali pa ne. V slovarjih je ta pomensko-slovnična lastnost razmeroma pomanjkljivo označena. Ker se te lastnosti sicer enakopomenskih besed v ruščini in slovenščini ne ujemajo, prihaja do napak pri tvorjenju tujega besedila. Slovenski govorec npr. je pod vplivom maternega jezika nagnjen k temu, da tvori ruske stavke tipa *Na tarelke ostalis' dve maliny* ali *My sobirali maliny*, in sicer pod vplivom sle. *Na krožniku sta ostali dve malini*. oz. *Nabirali smo maline*. To sicer ni kaka usodna napaka, vendar ni pravilno, saj je ruski samostalnik *malina* neštevniki singularare tantum, zaradi česar se torej običajno ne more uporabljati s števniki ali v množini. Pravilna ruska stavka se glasita: *Na tarelke ostalis' dve jagody maliny/ dve malinki* oz. *My sobirali malinu*.

Pri samostalnkih, ki v obeh jezikih poimenujejo zelenjavo, sadje, jagode, orehe itd. imamo opraviti predvsem z dvema pomenoma: z vrsto zelenjave, sadja, jagod itd. in pa s posameznim plodom, tj. s števnimi enotami zelenjave, sadja, jagod itd. Diagnostično sobesedilo za pomen vrste je *Rad imam maline, lečo, krompir, rozine, paradižnik*. — *Ja ljubju malinu, čečevicu, kartofel', izjum, pomidory* in pa *kilogram malin, krompirja, rozin, paradižnika ...* — *kilogram maliny, kartofelja, izjuma, pomidorov ...*

Nekateri teh samostalnikov so uporabljeni v ednini, drugi v množini. Za pomen posameznega ploda ali enote je diagnostično sobesedilo zveza s števnikom in tu hitro ugotovimo, da veliko obravnavanih samostalnikov ne more stati (ali težko stoji) za števnikom: *Pojej tri maline, krompirje, rozine ...* ne pa? *Pojej tri leče, tri korenja ...*, rusko *S" eš' tri pomidora, morkovi, ogurca ...* ne pa? *S" eš' tri maliny, tri kartofelja, tri izjuma ...*

Glede na pomensko-slovnične lastnosti obravnavane samostalnike na grobo lahko razdelimo na tri skupine: 1. *S i n g u l a r i a t a n t u m*, ki pomenijo vrsto zelenjave itd.; niso pa števniki in ne poimenujejo posameznih plodov rastlin: r. *kilogram maliny* ne pa *odna malina*. 2. Drugi v ed. poimenujejo en posamezen plod, so torej števniki, vrsto pa poimenujejo z množinsko obliko, sle. *ena malina, dve malini* proti *kilogram malin*. 3. Tretje vrste samostalnikov so dvopomenski: v ednini pomenijo tako vrsto rastline kot posamezen plod, in torej v prvem pomenu niso števniki, v drugem pa so: sle. *kilogram krompirja* proti *en krompir, dva krompirja*.

Ruska in slovenska poimenovanja so razdeljena med te tri skupine, pri čemer se tip ruskega poimenovanja večkrat ne ujema s slovenskim, kar vodi do uvodoma omenjenih

napak. Poglejmo si te tri skupine nekoliko podrobneje:

1 Samostalniki v tej skupini so podobni snovnim samostalnikom, npr. *mleko, vino, maslo*. V pomenu posameznega plodu ne morejo biti rabljeni in niso števnji. Pravilno je torej: *Ja očen' ljubljju kartofel', no nenavižu fasol'* ali *Rad imam lečo s korenjem*. Nepravilno pa: **Pomoj ešče dva kartofelja* ali **Operi še dve leči*. Če želimo imenovati posamezen plod oz. enoto pri tej skupini imen, moramo uporabiti bodisi singulativ npr. *kartofelina, gorošina*, bodisi besedno zvezo tipa *glavica čebule, strok česna, vejica peteršilja, zrno leče, jagoda maliny, kočan kapusty*. Milka Ivić je poimenovala besede tipa *strok, glavica, kočan* »partikulizatorji« (Ivić 1980, za opozorilo na to delo se zahvaljujem kolegu P. Piperju). Če so ti samostalniki uporabljeni v množini (vsak samoedninski samostalnik je načeloma, kadar za to nastopi potreba, lahko uporabljen v množini (Zaliznjak 1967: 57), pomenijo različne vrste sadja ali zelenjave ali pa več porcij imenovanega živila in se tudi v tem oziru vedejo podobno kot snovni samostalniki. *Servirali so različne solate. Dve solati, prosim. Tam podavali raznye salaty. Dva salata, požalujsta.*

V ruščini sodijo v to skupino samostalniki *kartofel'* (krompir), *fasol'*, *čečevica* (leča), *luk, česnok, petruška, kapusta* (zelje), *salat, cvetnaja kapusta* (cvetača), *goroh, mindal'* (mandeljni), *izjum* (rozine), *sparža* (beluši), *hurma* (kaki), *čerešnja, vinograd* (grozdje), *kuraga* (suhe marelice), *černosliv* (suhe slive) in imena za različne vrste jagod: *zemljanika* (gozdne jagode), *klubnika* (vrtne jagode), *černika* (borovnice), *brusnika* (brusnice), *kljukva* (mahovnice), *kryžovnik* (kosmulje), *smorodina* (ribezelj) in še precej drugih. V slovenščini sodijo sem: *korenje, česen, drobnjak, majaron, fižol, čebula, solata, grah, cvetača, zelje, por*, od sadja *grozdje*, od jagod *ribezelj*.

Zdi se, da je v ruščini v tej skupini več samostalnikov kot v slovenščini. V slovenščini sodi večja skupina jagod v skupino 2, poleg tega pa je precej odprt prehod samostalnikov iz te skupine v skupino 3, tj. v skupino tipa *krompir*, prim. dva naslova pravljic: *Kraljična na zrnu graha* (tu je *grah* nešteven, za poimenovanje je uporabljena besedna zveza: *zrno graha*) in *O treh grahih* (tu je *grah* ob poimenovanju vrste tudi števno poimenovanje enega zrna). Prav tako: *Dajte mi eno glavo cvetače (solate, ohrovta, zelja)* ali *eno cvetačo (solato, ohrovt, zelje)*. Posamezne sle. zveze tipa *eno zelje, ena solata* v pomenu *ena glava zelja, solate* so sicer pogovorne, vendar so pogosto rabljene, prehod je odprt in zdi se, da gre za precej stalno težnjo. (Takšna težnja je živa tudi v slovaščini, prim. Ivić 1982: 210.) Tak prehod je nedvomno verjetnejši pri rastlinah, ki jih ob uporabi pogosto štejemo in katerih oblika omogoča jasno razločevanje posameznih kosov, plodov itd. (*grah* ob uporabi sicer ne štejemo, vendar je *zrno graha* po obliki zelo »diskretno« oz. števno). Manj verjeten in pogost je prehod med števne samostalnike pri imenih tipa *peteršilj, majaron, timijan, drobnjak* itd. ki jih v vsakdanjem življenju dejansko ne štejemo, pa tudi njihova oblika štetju ni najbolj naklonjena.

Kot že omenjeno, sodijo poimenovanja jagod v obeh jezikih v dve različni skupini. Ruška poimenovanja sodijo v nešteveno skupino: *My sobirali malinu, zemljaniku, černiku*. — *Deti nabivali rot černikoj*. — *Ja ljubljju zemljaniku s saharom*. — *Na pol upala odna čer-ničina (*odna černika)*. Za označevanje enega ploda obstajajo poleg besedne zveze tipa *jagoda maliny* tudi singulativi (*černičina, zemljaničina, kljukvina*), uporablja pa se v tem pomenu tudi manjšalnica (*malinka*). Poimenovanje enega ploda z manjšalno pripono je pri nekaterih samostalnikih produktivno tudi v slovenščini (*fižolček, korenček*), medtem ko

je tvorjenje singularitov s pripono *-ina*, kot se zdi, produktivno le v ruščini (*kartofelina*, *gorošina*, *izjumina*, *černičina*, *zemljaničina*).

2 V slovenščini sodi skupina imen za jagode v 2. skupino, ki je podobna navadnim števničnim samostalnikom: v ednini pomeni en plod, v množini pa več plodov in pa vrsto: *Nabirali smo maline, jagode, borovnice*. — *Otroci so si tlačili borovnice v usta*. — *Rad imam jagode s sladkorjem*. — *Na tla mi je padla ena borovnica*.

Jezikovni pojav, da jezik imenuje neko skupnost posameznih predmetov s samoedninskim samostalnikom, kot da bi šlo za nešteveni predmet, je možno razložiti s preprosto vizualno izkušnjo. Če te predmete opazujemo od blizu, razločimo vsak posamezen predmet in verjetno bodo poimenovani s samostalnikom v množini (sle. *maline*). Če to množico predmetov opazujemo od daleč, se nam bodo zlili v eno nešteveno snov in jih bomo verjetneje poimenovali s samoedninskim samostalnikom (r. *malina*). Takó razlaga razliko med števnim samostalnikom *cows* in neštevnim samostalnikom *cattle* npr. Lakoff (1987: 428). Gotovo pa ne gre samo za vizualno izkušnjo, ampak tudi za izkušnjo uporabe: s predmetnostjo je gotovo povezana izkušnja nabiranja vsakega plodu posebej, medtem ko je zajemanje malin z žlico pri jedi ali kuhanju bližje pojmovanju malin kot snovi. Nasploh med predmeti in snovjo ni ostre meje, in še posebej velja to za obravnavano pomensko skupino samostalnikov (Ivić 1980); zato tudi prihaja do različne jezikovne obravnave istih pojavov v različnih jezikih, prav tako pa tudi do sprememb in omahovanja v enem jeziku. Razliko med videnjem, ki je zajeto v jezik, in trenutnim individualnim videnjem ponazarja resnični dogodek, ko je učenka tretjega razreda analizirala samostalnik »drobnjak« kot samostalnik v množini, češ »da jih je tako veliko« (namreč stebelc). Pri uvrstitvi posameznih poimenovanj v posamezne skupine vplivajo verjetno tudi različne analogije, pa tudi vplivi drugih jezikov. Tu je morda umestno omeniti, da se slovenska imena za jagode slovnično enako obnašajo kot ustrezna nemška imena (prim. *Erdbeeren*, *Himbeeren*, *Schwarzbeeren*), medtem ko slov. *ribezelj* in nem. *Ribisl* oboje sodi k singularia tantum. Zanimivo je, da se, kot se zdi, tudi češka in slovaška imena te vrste vedejo tako kot slovenska in nemška (Isačenko 1954: 120), prav tako pa tudi hrvaška in srbska in navsezadnje tudi angleška:

sle./hrv./srb.	slovaš.	nem.	angl.
<i>jagode</i>	<i>jahody</i>	<i>Erdbeeren</i>	<i>strawberries</i>
<i>maline</i>	<i>maliny</i>	<i>Himbeeren</i>	<i>raspberries</i>
<i>borovnice</i>	<i>čučoriedky</i>	<i>Schwarzbeeren</i>	<i>bilberries</i>

V ruščini in slovenščini v to skupino sodi večina imen za sadje: r. *jabloki*, *gruši*, *abrikosy*, *persiki*, *apel'siny*, *limony*, sle. *jabolka*, *hruške*, *marelice*, *breskve*, *pomaranče*, *limone*. V slovenščini sodijo sem tudi *češnje*, *višnje* in *kutine*, medtem ko r. *čerešnja* sodi v prvo, *ajva* (kutina) v tretjo skupino, pri *višnja* pa nastopa omahovanje (Pete 1965: 193): *kilogram višenj*, *češenj*, *kutin* — *kilogram višni ali višen*, *čerešni*, *ajvy*. Od zelenjavnih imen sodijo v ruščini sem *ogurcy* (kumare), *pomidory* (paradižnik), *baklažany* (jajčevci), *kabački* (bučke), *artišoki*, v slovenščini pa *kumare*, *jajčevci*, *artičoke* ter *rozine*, *mandeljni*, *suhe slive*, *suhe marelice*. Torej: *Ja ljublu ogurcy, pomidory, gruši, jabloki ...* — *Počisti odin ogurec, pomidor, grušu, jabloko ...* — *Rad imam kumare, hruške, jabolka ...* — *Olupi eno kumaro, hruško, jabolko ...*

3 V to skupino sodijo samostalniki, ki imajo v ednini dva pomena: pomenijo vrsto, pa tudi posamezen plod. V slovenščini sodijo sem imena kot *krompir*, *paradižnik*. Sem se lahko uvrščajo (hkrati pa tudi v prvo skupino, med običajne samoedninske) *čebula*, *cvetača*, *koleraba*, *zelena*, *grah*, *pesa*, *repa* in najbrž še vrsta drugih. Ta skupina je, kot smo že omenili, načeloma odprta za samostalnike iz prve skupine. Zdi se, da je v ruščini v tej skupini manj samostalnikov in da ni tako odprta. Sem sodita *morkov'* (korenje) in *kartoška* (pogovorni izraz za *krompir*), prav tako *ajva* (kutina). Tako torej: *Ljublju morkov'*, *kartošku*. — *Očisti tri morkovi, kartoški*. — *Rad imam krompir in paradižnik*. — *Olupi tri krompirje in tri paradižnike*.

V tej skupini lahko opazimo zanimiv pojav, da imajo množinske oblike teh samostalnikov samo pomen več plodov, ne pa tudi vrste. Pomen vrste ima namreč ta samostalniki v ednini. *Krompirji* torej pomeni več *krompirjev* in ne vrsta živila. *Vzemi tiste krompirje spredaj!* — *Pet krompirjev*. — ? *Rad imam krompirje*. V tem oziru je množinska oblika revnejša od običajnih množinskih oblik predmetnih, števnih samostalnikov, ki imajo običajno vedno dva pomena: pomenijo več predmetov ali vrsto predmetov: *Vzemi tele knjige spredaj*. *Rad imam knjige*.

V učbenikih ruščine je števni oz. neštevni obravnavanih samostalnikov posvečeno malo pozornosti. Kolikor mi je znano, je še največ o tem pisal Isačenko v Grammatičeskij stroj ruskega jezika v sopostavitvi s slovaščino in v Die russische Sprache der Gegenwart, in sicer, razumljivo, glede na slovaščino in nemščino. Zdi se, da je v nemščini manj singularia tantum tipa *Petersilie*, *Knoblauch*, *Kohl* in več števnih samostalnikov iz druge skupine tipa *Kartoffeln*, *Erdbeeren*, *Erbsen*, *Tomaten* itd. kot v ruščini. Slovaščina je, kot se zdi, na tem področju precej podobna slovenščini.

Vprašanje je, kje naj učeči se najde podatke o slovničnih lastnostih teh samostalnikov. Očitno bi bilo potrebno poleg izčrpnjšega opisa v slovnicaх te podatke navajati tudi v slovarjih. Zanimivo je, da je iz enojezičnih slovarjev, npr. iz slovarja ruskega jezika Ožegova ali iz SSKJ, razmeroma težko dobiti jasno obvestilo o obravnavanih pomensko-slovnih lastnostih. Najkoristnejši v tem pogledu so zgledi, kjer lahko marsikaj ugotovimo iz so-besedila. Iz razlage za geslo *krompir* v SSKJ, namreč *krompir* — 'kulturna rastlina z bledovijoličastimi ali belimi cveti ali njeni užitni gomolji: letos krompir gnije itd.', je iz vrste zgledov razvidno, da je *krompir* neštevno samoedninsko ime, manjka pa obvestilo, da je hkrati tudi števno. Podobno pomanjkljiva je razlaga za »morkov'« v slovarju Ožegova: *morkov'* — 'ogorodnoe rastenie, korneplod s oranževym sladkovatym utolščennym kornem'. Tudi ta samostalniki ima v ednini (prim. Melčuk 1985: 260) dva pomena: pomen vrste in pomen posameznega plodu, kar pa iz razlage v Ožegovu ni jasno razvidno. V dvojezičnih slovarjih (npr. v slovensko-ruskem slovarju Janka Kotnika) marsikdaj naletimo na prevode, ki glede na vse povedano, niso povsem ustrezni, npr.: sle. *malina* — r. *malina*; sle. *brusnica* — r. *brusnika*. Vsaj opozarjajoč (četudi ne povsem jasen) je prevod sle. *krompir* — r. *kartofel'*, (posamezni) *kartoška*. Premalo jasna je tudi razlaga: sle. *rozina* — r. *izjuminka*, *izjum*, saj je *izjuminka* singularativ in ustreza sle. *rozina*, *izjum* pa je samoedninski in ustreza sle. *rozine* (*kolač z rozinami* — *pirog s izjumom*, *pojej eno rozino* — *s"eš" odnu izjuminku*). Ustrezne so razlage v Jakopinovem rusko-slovenskem šolskem slovarju: *izjum* — *rozine*; *černosliv* — *suhe slive* in v najnovejšem Rusko-slovenskem in slovensko-ruskem modernem slovarju O. Plotnikove in J. Severja. Tam imamo v rusko-slovenskem delu: *malina* — *maline* mn.; *zemljanika* — *rdeče jagode* (*gozdne*); *klubnika* —

vrtno jagode; izjum — rozine mn. Manj ustrezno je *kartofel' — krompir*.

V The Oxford Russian English Dictionary je problem števnosti upoštevan. Tu najdemo: *kartofel'* no pl. collect. — potatoes; *kartoška* — 1. potato 2. collect. potatoes; *malina* collect. — raspberries. Niso pa razlage povsem dosledne, prim. *černika — bilberry, blaeberry, whortleberry; kljukva — cranberry*.

Prav problemu, kako opisati tu obravnavane samostalnice v slovarju, je posvečeno mesto v knjigi Igorja Melčuka Poverhnostnyj sintaksis russkikh čislovyh vyraženiij. Melčuk predlaga, naj se razlaga teh samostalnikov razbije na več pomenov (v njegovi terminologiji *leksemov*, prim. Derganc 1990: 161). Tu bomo navedli njegove predloge nekoliko poenostavljene. Melčuk predlaga, da bi razlikovali vsaj naslednje pomene: 1. vrsta rastline: *Tu X dobro uspeva*; 2. ena rastlina dane vrste: *ta X v prvi vrsti ...*; 3. užitni pridelki, ki jih ta rastlina daje: *Rad imam X*; 4. en kvant užitnih pridelkov: *Pojej en X*. Samostalnice tipa *ogurec* (iz naše 2. skupine, tip sle. *malina*) Melčuk obravnava kot dve besedi: OGUREC 1. ena rastlina vrste OGURCY 1; 2. kvant užitnega pridelka, ki ga daje rastlina vrste OGURCY 1; OGURCY 1. vrsta rastline; 2. užitni pridelek, ki ga daje rastlina OGURCY 1. Poleg tega ima oblika OGURCY še dva pomena, namreč navadno množino od OGUREC 1 in OGUREC 2, prim.: *Polej von te ogurcy sprava!* (mn. od OGUREC 1); *Pokroši v salat eti ogurcy!* (mn. od OGUREC 2); vendar je to običajen pomen, prisoten množini samostalnikov, zato ga v slovarju ni treba posebej označevati.

Ugotovljeni štirje pomeni so med ruske samostalnice, ki pomenijo sadje, zelenjavo itd., kot pravi Melčuk, porazdeljeni nenavadno muhasto. Če se vrnemo k našim obravnavanim skupinam imen (in zaradi poenostavitve ne upoštevamo pomenov povezanih z »rastlino«), ugotovimo, da imajo samostalniki prve skupine Melčukov pomen 3, tj. vrsta zelenjave, sadja itd. Druga skupina ima v ednini pomen 4 (kvant živila), v množini pa 3. pomen, tj. pomen vrste. Tretja skupina ima v ednini 3. in 4. pomen, tj. pomen vrste in pomen kvanta živila, v množini pa samo pomen množine kvantov, ne pa pomena vrste. Singulativi, npr. *kartofelina*, imajo samo 4. pomen.

Sam avtor pripominja, da je njegova obdelava le začasna. Dejansko je npr. vprašljivo, ali je treba take besede, kot so *ogurcy, pomidory* razbiti na dve besedi (na *ogurec* in *ogurcy*: v slov. bi v tem primeru imeli v slovarju posebej *malina* in posebej *maline*). Vprašanje je namreč, ali se ti samostalniki, ki v množini pomenijo vrsto, tako razlikujejo od množine drugih navadnih števnih samostalnikov, da bi morali biti obravnavani drugače. Navsezadnje ima vsak števeni samostalnik v množini tudi pomen vrste (generičen pomen), prim. *rad imam knjige, konje, rože*, itd. V prid rešitvi Melčuka govori dejstvo, da se ta pomenska skupina samostalnikov dejansko zelo velikokrat uporablja v pomenu vrste, gotovo večkrat kot običajni števeni samostalniki. Poleg tega napeljujejo na to misel medjezikovni odnosi, kjer edninski in množinski obliki v drugem jeziku ustrezata dve različni besedi, prim. *borovnica — černičina; borovnice — černika*.

Zamisel bolj natančnega opisa pomenske zgradbe takih samostalnikov je izredno dragocena. Če bi se, čeprav v poenostavljeni obliki, to bolj upoštevalo v slovarjih, npr. dvojezičnih, bi uporabnik v njih dobil točno, nezavajajočo obvestilo in mu ne bi bilo treba brskati še po slovnica, kjer pa ti problemi po navadi tudi niso izčrpno obdelani. Besedo *krompir* bi lahko v slovensko-ruskem slovarju prevajali približno takole: KROMPIR 1. (vrsta, nešteveno) — *kartofel', kartoška*; 2. (kvant, števeno) — *kartofelina, kartoška*.

V svojem prispevku sem hotela opozoriti na problem, ki se morda zdi obrobni, vendar

lahko služi za zgled temu, da marsikakšna manj opazna slovnična oz. pomenska lastnost v slovarjih in slovnicaх še ni ustrezno opisana. Posebno vidne postanejo te pomanjkljivosti pri opisih tujih jezikov, kjer hitro pripeljejo do napak v tvorjenju besedil.

NAVEDENKE

- A. D e r g a n c, 1990: Melčukov in Žolkovskega razlagalno-kombinatorični slovar sodobnega ruskega jezika. SR 38/2, 160–163.
- A. V. I s a č e n k o, 1954: Grammatičeskij stroj russkogo jazyka v sopostavlenii s slovackim. Morfologija. Čast' pervaja. Bratislava.
- — 1962: Die russische Sprache der Gegenwart. Teil I. Formenlehre. Halle (Saale).
- M. I v i č, 1980: O »partikulizatorima«. Južnoslovenski filolog, XXXVI, 1–12.
- — 1982: Slavic Fruit and Vegetable Names. Slavic Linguistics and Poetics. Studies for E. Stankiewicz ... XXV/XXVI, 209–212.
- G. L a k o f f, 1987: Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind. Chicago & London.
- I. A. M e l' č u k, 1985: Semantičeskie osobennosti »iščisljaemyh« i »neiščisljaemyh« suščestvitel'nyh v russkom jazyke i ih leksičeskoe opisanie. V: Poverhnostnyj sintaksis russkikh čislovych vyraženiij. Wiener Slawistischer Almanach. Sonderband 16. Dunaj, 257–265.
- I. P e t e, 1965: Roditel'nyj padež v sovremennom russkom jazyke. Scandoslavica XI, 186–198.
- A. A. Z a l i z n j a k, 1967: Russkoe imennoe slovoizmenenie. Moskva.

SLOVARJI

- F. J a k o p i n: Rusko–slovenski šolski slovar. Ljubljana, 1965.
- J. K o t n i k: Slovensko–ruski slovar. Ljubljana, 1972.
- S. I. O Ź e g o v: Slovar' russkogo jazyka. 23. popr. izdaja. Moskva, 1990.
- The O x f o r d Russian-English Dictionary. By Marcus Wheeler. Oxford, 1972.
- O. P l o t n i k o v a, J. S e v e r: Rusko–slovenski moderni slovar. Ljubljana-Moskva, 1990.
- S S K J — Slovar slovenskega knjižnega jezika, 1–4. Ljubljana, 1970, 1975, 1979, 1985.

SUMMARY

The article deals with the various semantic and grammatical properties of Russian and Slovene nouns denoting fruits, vegetables and berries, etc. These nouns are a transition between count and non-count mass nouns and contain primarily two meanings: types of fruits, vegetables and berries and a single item or unit of the type. They can be categorized into roughly three groups:

1. *singularia tantum* with the meaning of the type R. *kartofel' , luk, malina, zemljanika*; Sln. *leča, korenje*. To denote a single item a "particularizing noun" (M. Ivić's term) or a singulative noun need to be applied, i.e. R. *jagoda, maliny, kartofelina, zemljaničina*; Sln. *zrno leče, koren(ček)*;
2. *count nouns* that denote a single item when in singular and a type when in plural, i.e., R. *pomidor/pomidory, ogurec/ogurcy*, Sln. *kumara/kumare, jagoda/jagode, malina/maline*;
3. nouns that contain two meanings in singular: the meaning of a single item (with this meaning they are count nouns) and the meaning of a type (with this meaning they are non-count nouns), i.e., R. *kartoška, morkov'*; Sln. *krompir, paradižnik*.

Apparently in Russian non-count, mass nouns are prevailant, while in Slovene the majority of nouns in question are count and the possibility for the transition of non-count nouns to the group (3) is widely open as well. Nevertheless, in certain cases the fluctuation between the groups is possible in both languages.

Unfortunately, neither monolingual nor bilingual dictionaries in most cases contain sufficient information on these properties, which would enable the user to form proper sentences (considering the fact that these properties in particular cases in the two languages do not agree). I. Mel'čuk's suggestion that the lexicographic definition of these words include several meanings (particularly the meaning of the type and the meaning of a single item) seems very useful. This would make the definition of the nouns in question more complete in both, monolingual and bilingual dictionaries.

vizualu, polodivljaju novice tako, da jo uheseči, spoznate, da mi bo nadaljnje ravnanje uspešnejše, če bo B vedel za novice (p. j., vendar to poudarja, kaj ob stvari. V javnem poročevalstvu se postredovanje poročevalskih sporočil obravnava kot družbena dejavnost. V govornem stiku, kjer B lahko reagira na A-jevo sporočilo, je isto lahko poročevalski vzorec ali vestiški pravzorec (gl. 3. in 4. odst.). Javno, množično pisno in govorno poročevalstvo pa predstavlja naslednje širjenje vestiškega pravzorca.

To širjenje se kaže v večanju števila podatkov, ki se vključujejo v poročevalsko besedilo kot avtomatizmi (vzorci), tako da imajo žarnotavorno vlogo v vesteh, tj. širjenih vesteh, poročilih, člankih in naprej. Pri tem se večajo tudi razlike med pisnim in govornim poročevalstvom. Najpaznejše pa je, da poi od zasobnega javnega poročevalstva skupaj z večanjem števila določeb vrst podatkov spreminja poročevalčeva javna odgovornost za verodostojnost poročanega.

Za to sta dva razloga. Prvič, ker naslovniki resničnosti podatkov v poročevalskem sporočilu ne preverjajo (npr. da je dogodek res bil, da se je zgodilo prav tako, kot je poročano, ipd.), se pravi, da je v konvenciji med poročevalcem in naslovnikom tudi to, da se naslovnik zanese na resničnost poročanega.¹ In drugič, ker poročevalec vsega, o čemer poroča, ni mogoč prilobiti tako, da bi svojim naslovnikom sam nadomeščal navzočnost

¹ Kar se seveda lahko (in tudi se) zlorablja.